

Жмайлова О.Г.
*к.е.н., доцент кафедри маркетингу і логістики
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна*

РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ У ВИЗНАЧЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У сучасних умовах інтеграції України в ЄС діяльність будь-якої підприємницької структури потребує постійного аналізу та контролю процесів під впливом яких вона функціонує. Це пов'язано із зміною економічних умов, в яких працює підприємство, кон'юнктури ринку, нормативно-правової бази та податкового законодавства і вимагає принципово нових підходів до структурної перебудови економіки країни, розв'язання проблем її комплексного розвитку. На зараз можна констатувати про складність ситуації як у підприємствах окремих галузей економіки, так і країни в цілому. Поряд із спробами влади проведення реформ, в країні відбувається падіння обсягів виробництва, погіршуються умови життя населення, зростає безробіття, знижуються доходи домогосподарств, погіршується функціонування соціальної сфери. Все зазначене вище в цілому негативно відображається на економіці України – єдиному господарському механізмі, який знаходиться в безпосередній залежності від того, наскільки ефективно функціонує економіка окремих її регіонів [1, с.169].

У зв'язку з необхідністю визначення ефективності підприємницької діяльності та шляхів протидії кризовим явищам і корупції в суспільстві ці питання потребують ретельного моніторингу та аналізу. Важлива роль у їх вирішенні має бути відведена економічним наукам. Саме сучасна економічна наука, маючи міцну теоретичну базу, повинна вирішувати складні питання суспільного життя, пов'язаних із пошуком додаткових джерел доходів, як можна спрямувати на подолання бідності, безробіття, зростання обсягів та якості суспільних благ [1, с.168].

В цих умовах зростає роль та значення економічного аналізу як науки, що базується на основі глибокого дослідження теоретичних положень статистичної інформації, практичних даних. Використання різноманітного інструментарію економічного аналізу дозволяє розробляти стратегію та тактику розвитку суб'єктів підприємництва, обґрунтовувати плани та управлінські рішення, здійснювати контроль за їх виконанням, виявляти резерви підвищення ефективності функціонування підприємницьких структур шляхом більш детального аналізу основних показників їх діяльності [2, с.12].

Важливим напрямом аналізу підприємницьких структур на сьогодні є активізація досліджень проблемних питань подолання їх неплатоспроможності, оздоровлення та банкрутства. Не зважаючи на значний обсяг накопичених у даній сфері знань, бракує системного теоретико-методологічного підґрунтя для

ідентифікації загроз неплатоспроможності, своєчасної розробки та впровадження ефективних заходів щодо запобігання банкрутству суб'єктів підприємництва.

При цьому слід враховувати, що окремі суб'єкти підприємницької діяльності перебувають у важкому фінансовому стані та не мають змоги проводити системний і комплексний економічний аналіз господарської діяльності, де забезпечення зв'язку облік–планування–аналіз–контроль на кожному рівні виступає необхідною умовою їх ефективного подальшого функціонування [2, с.12]

Натомість, спроби процесу реформування суспільства та окремих його сфер здійснюються владою непослідовно та суперечливо з низки об'єктивних і суб'єктивних причин. За умови неможливості при наявному стані суспільства швидкого викорінення негативних явищ (які за попередніх умов народилися та розквітли – корупція, хабарництво т. ін.), реалізація реформ сьогодні має бути спрямована на подальший позитивний розвиток підприємницької діяльності та суспільства в цілому. Цьому, на нашу думку, буде сприяти особливий менталітет, який визначає розвиток країни та один із актуальних напрямів розвитку економічного аналізу – антикризове управління підприємством.

Будь-яке управління підприємством починається з економічного аналізу стану і динаміки розвитку того чи іншого процесу (явища). На основі даних аналізу можна правильно оцінити, науково обґрунтувати і прийняти певне управлінське рішення, у цьому – основа наукового управління, його об'єктивності та ефективності [3, с.135].

Вплив внутрішніх і зовнішніх факторів, а також оцінка кризової ситуації в економіці України, потребують розробки ефективних заходів антикризового управління, які передбачають діагностику поточного стану підприємства та аналіз його виробничого потенціалу; розробку стратегічного плану антикризового управління підприємством та його фінансовими ресурсами; створення ефективної системи маркетингового управління та автоматизованої інформаційної системи управління на підприємстві.

В цих умовах виникає необхідність визначення системи показників аналізу діяльності суб'єктів підприємництва, що забезпечує формування обґрунтованого інформаційного простору для проведення оцінки стану середовища підприємства з урахуванням економічних особливостей антикризової стратегії. Заходи вважатимуться успішними, якщо з допомогою зовнішніх та внутрішніх фінансових джерел, проведення організаційних та виробничо-технічних удосконалень підприємство нормалізує виробничу діяльність, уникає оголошення банкрутства і забезпечує свою прибутковість та конкурентоспроможність у довгостроковому періоді. Практика підтверджує, що серед основних джерел фінансових ресурсів, які можуть бути спрямовані на подолання кризової ситуації в державі є інвестиції (в т.ч. іноземні), [4, с. 54] що, на наш погляд, забезпечить не тільки виживання підприємств в умовах проведення реформ, а й їх подальший стійкий фінансово-економічний

розвиток. Цей складний процес також потребує проведення комплексного аналізу як економічних показників, так і окремих сфер і напрямів діяльності підприємницьких структур.

Таким чином, в умовах, що на сьогодні склалися в Україні, роль економічного аналізу як інструменту оцінки ефективності підприємницької діяльності посилюється. За допомогою комплексного аналізу, як важливого елементу в системі управління виробництвом, розробки науково-обґрунтованих планів і прийняття ефективних управлінських рішень та дієвого засобу виявлення внутрігосподарських резервів, можливо встановити недоліки, упущення в роботі підприємства та його структурних підрозділів, з'ясувати причини та наслідки їх не ефективної діяльності та вчасно розробити і обґрунтувати можливі шляхи виходу з кризової ситуації. Зваживши на те, що особливістю економічного аналізу є використання системи показників, яка дозволяє комплексно досліджувати фінансово-господарську діяльність підприємства та є її інформаційною моделлю, виникає необхідність побудови такої інформаційної моделі. Це, на наш погляд, стане передумовою організації проведення комплексного економічного аналізу, на підставі якого може здійснюватися економічна оцінка попередньої діяльності підприємства, пошук резервів та невикористаних можливостей підвищення ефективності підприємницької діяльності, що створює аналітичну базу для формування власної облікової політики підприємства.

Список використаних джерел

1. Жмайлова О.Г.. Теоретичні підходи до використання методів аналізу економіки регіону. *Технології XXI века: матеріали XXII міжнародної наукової конф.* (Сумы, 12-16 сентября 2016 г.). Сумы, СНАУ. 2016. С.168-170.
2. Андреева Г. І. Вплив економічного аналізу на ефективність господарської діяльності підприємства. *Фінансова система України: проблеми та перспективи розвитку в умовах трансформації соціально-економічних відносин: матеріали Міжнародної наук.- практи. конф.* (Севастополь, 16-18 травня 2013 р.) . Сімферополь: ТНУ ім. В. І. Вернадського, 2013. С. 12-13.
3. Андреева Г. І. Економічний аналіз: навч.-метод. посіб. К.: Знання, 2009. 263 с.
4. Економіка підприємства: пошук шляхів розвитку: посіб. Міжрегіональна академія управління персоналом. К.: МАУП, 2005. 80с